

Jogászok a Győri karikatura-albumban

A Rómer Flóris Múzeumi Könyvtár őrzi az állományában a Dönczy Lukács Ödön által rajzolt, 1937-ben megjelentetett *Győri karikatura-albumot*, melyben 111 győri prominens személy karikatúrája látható linóleum metszetben. Kiadója a Győri Nemzeti Hírlap nyomdája. Az album mérete 17x23 cm.

Az 1920–1930-as években mintha megyei monográfia^[1] és album kiadási láz lett volna Magyarországon a trianoni trauma, a vármegyék és a közigazgatás átszabása hatására. A megyei monográfiák mellett sorra jelentek meg egy társadalmi emlékalbumként meghatározott, 1928-ban megkezdett sorozat kötetei a megyék, települések neves személyiségeinek képével és életrajzával, általában egy-három oldalon.^[2] Az 1929-es Fejér és Veszprém megyei kiadványok alcímében szerepel is az alábbi kiegészítés: „tíz évvel Trianon után”. Kiadóvállalatot is alapítottak ilyen néven.^[3]

Ezekkel a komoly sorozatokkal párhuzamosan megindult egy karikatura-albumsorozat kiadása is, Dönczy Lukács Ödön grafikus ceruzájából és metszőkéséből.^[4] Az első darab *Ország világ ceruzánk alatt: gyulai karikatúrák* címmel készült el Gyulán, a Leopold Nyomda kiadásában 1928-ban, „linoleumba metszették Dönczy L., Emilio H.”^[5] A 46 rajzot tartalmazó album előszavában a magyarázat: „sok kötetből álló album sorozatunk mind e cím alatt jelenik meg. Célunk a nagyközön-séggel megismertetni és megszerettetni a legkevésbé sértő szatírárt, a karikatúrát. Remélhetőleg úgy az itt felsorakozott urak, mint azok, kiket

[1] A *Magyar városok és vármegyék monográfiája* (1927–1942) c. sorozat *Magyar városok monográfiája* címmel indult. „Egyes kötetei hasznos helytörténeti tudnivalókat tartalmaznak, de a sorozat egy része csak erős kritikával használható.” A sorozat 23. köteteként jelent meg a *Dunántúli vármegyék*, és még más megyetörténeti, közigazgatási, szociográfiai sorozatok 1938–1944 között. (*Magyarország honismereti irodalma*, 473–478. hasáb)

[2] A helyi vonatkozású kiadvány: *Győr szab. kir. városi és Győr-Moson-Pozsony k. e. [közigazgatásilag egyelőre egyesített] megyei fejek*. Szerk. Palatinus József, Halász Imre. Győr, Pohárnik Ny., 1931. 360 [!426] p. (Magyar városok, vármegyék társadalmi emlékalbuma)

[3] Magyar Vármegyék és Városok Társadalmi Emlékalbuma Kiadó Vállalat. A *Corvina* újság szerint a sorozat főszerkesztője Hirn László (1890-1945?) szekszárdi születésű hírlapíró volt.

[4] A kiadvány nem előzmények nélküli, de a többi, hasonló album nem linómetszetes. Lásd pl. Major Henrik: *Kolozsvári fejek*. 120 karikatura. Kolozsvár, Bernát Ny., 1917.

[5] Egyelőre nem sikerült megfejteni, ki rejtőzik az Emilio H. név mögött, aki egyedül ezen az albumon szerepel „társszerzőként”. 1927-ben Szlávik Tibor tájképfestővel tartózkodik Nyíregyházán. (Lásd 12. láb.)

nem bírtunk az idő rövidege miatt albumunkba reprodukálni, szívesen fogják kezükbe e kis könyvet...”^[6]

A sorozatban eddigi ismereteim szerint 38 albumot adtak ki 1928–1941 között, egyes városok polgáraitól, hivatalnokairól, kaszinók tagjairól, három kórház (a Szent Rókus, a Szent László és a debreceni sebészeti klinika) munkatársairól, a miskolci ügyvédkongresszus résztvevőiről^[7] és a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű R.-T. tisztikaráról, vagy az Egyesült Izzólámpa és Villamossági R. T. munkatársairól készült karikatúrákkal. Az albumok egy része különböző közgyűjteményekben, magánszemélyeknél megtalálható. Több kiadványon nem tüntették fel a készítés évét, ilyenkor a napi sajtó kutatása jelentheti az egyik támpontot a datáláshoz, ugyanis a helyi lapok gyakran beszámoltak arról, hogy a művész tervezi, vagy már készíti is az albumot. Gyakran mutatvány karikatúrák is megjelentek a helyi újságokban.^[8]

„Dönczy Lukács Ödön festőművész a miskolci országos ügyvédkongresszus résztvevőiről linoleummetszésű karikatúra albumot készít. A jónevű karikaturista-festőművész többszáz markáns fejet kíván megörökíteni és albumba csoportosítani, hogy ezzel is még emlékezetesebbé tegye a magyar ügyvédek számára Miskolcon megtartott kongresszusukat.”^[9]

Az általában 16–17x23–24 cm-es, jobbára keménytáblás, rövidebb oldalukon összefűzött, a régi fényképalbumokra emlékeztető formátumú kiadványok könyváru forgalomba nem kerültek, valószínűleg csak annyi példány készült, amennyit megrendeltek. A linómetszeteken az ábrázolt személy feje – legtöbbször profilból, alatta az ábrázolt neve, a sorrendet a betűrend határozta meg. A papír és a nyomtatás minőségén a fizetőképes kereslet is meglátszik, egyes albumok (pl. a rimamurányi vékonyabb papírra, mások vastagabb kartonra készültek).

A győri album az eddig felleltek közül az utolsó között van, 1937-es megjelenése után megrikkult az albumkiadás. Ezen sem szerepel a kiadás évszáma, de a *Győri Nemzeti Hírlap* hasábjain 1937. május 12. – szeptember 5. között hetente 2–3 alkalommal közöltek karikatúrákat – mintegy kedvcsinálónak –, „Fejek a készülő győri karikatúra albumból” címmel.^[10] Nyár végén, augusztus 19-én pedig a már elkészült kiadványra hivatkozva tettek közzé képeket, így meglehetősen pontosan

[6] *A magyar nyelv értelmező szótára* szerint a karikatúra „Egy személy, típus v. emberi csoport külső jellemző vonásait és jellembeli tulajdonságait szándékosan túlzó módon, gúnyos v. mulattató céllal ábrázoló kép, rajz v. szobor.”

[7] Sajtóhír szerint jártak a nyíregyházi bírói és ügyészi kongresszuson is 1927-ben, ahol „már akkor nagy tetszést arattak rajzaikkal”. (Lásd: A bírák és ügyészek nyíregyházi országos kongresszusáról. *Magyarág* 1927. szept. 20. 5.)

[8] Pl. s *Kecskeméti Közlöny*, 1932. augusztus 13.-i és 14., ill. a *Körösvidék* 1934. dec. 25.-i számában is jelentek meg karikatúrák, de olyan sok, mint a győri albumból (63, több mint a fele!), eddigi ismereteim szerint nem jelent meg másutt.

[9] Linoleummetszésű karikatúra album készül a miskolci ügyvédkongresszusról. *Reggeli Hírlap* (Miskolc), 1931. szeptember 6. 11.

[10] Fejek a készülő győri karikatúra albumból. *GyNH* 1937. május 12. 3. A polgármestertől a városközi tisztviselőkn, orvosokon, jogászokon, egyházi személyeken át a gyárosokig

tudjuk datálni: augusztus 12–19. között jelent meg az album^[11] a *Győri Nemzeti Hírlap* nyomdájában.

A művészről magáról nagyon keveset tudunk, nem találkozunk a nevével a művészeti lexikonokban, adattárakban, nem ismeri Gyöngy Kálmán *Magyar karikatúristák adat- és szignótára* sem. A legtöbb információt nyíregyházi tartózkodásuk idején írta meg róla a *Nyírvidék* tudósítója. 1927-ben két ifjú, feltűnő művész tartózkodott a városban, a (cikk szerint) 29 éves Dönczy Lukács Ödön „két bécsi lapnak grafikus riportere, barátja pedig Szlávik Tibor tájképfestő és a Pesti Hírlap levelezője. Dönczy Lukács igen érdekes egyéniség. Elmondja, hogy Oroszország kivételével bejárta egész Európát, sokat tartózkodott Palesztinában, Marokkóban és Algírban, de legtöbbet Egyiptomban, mindenütt a ceruzája után élve. A háború egész idejét Keleten töltötte, tökéletesen beszél törökül és arabul. Mint belső építész, ő készítette a konstantinápolyi angol követség palotájának interiőrjét. [...] Ő maga szenvedélyes műgyűjtő.”^[12] A sajtóból értesülünk arról is, hogy „a világotjáró Sipos Géza cukrászdatulajdonos [...] rajzolásánál érdekes jelenet játszódott le. Kiderült, hogy a globetrotter Dönczy Lukács Ödön és Sipos Géza találkoztak Alexandriában, ahol Siposnak virágzó üzlete volt, grafikusunk pedig ott is ceruzájára vette az alexandriai művészetbarátokat.”^[13] (Ebből a két tudósításból egyébként az is kiderült, hogy 1927-ben „épen Nyíregyháza az egyedüli város, ahol ráfizettek tartózkodásukra. Nagyon kevés megrendelést kaptak”, de nem adta fel Dönczy Lukács, visszatért és 1929-ben 48 karikatúrával megjelentette nyíregyházi albumát.^[14]) Felkereste Szlávik Tiborral 1927-ben a bírák és ügyészek nyíregyházi országos kongresszusát,^[15] de erről tudomásom szerint album nem készült. Az 1931-es újsághír szerint „Dönczy Lukács Ödön festőművész a miskolci országos ügyvédkongresszus résztvevőiről linoleummetszésű karikatúra albumot készít. A jónevű karikaturista-festőművész többszáz markáns fejet kíván megörökíteni és albumba csoportosítani, hogy ezzel is még emlékeztetesebbé tegye a magyar ügyvédek számára Miskolcon megtartott kongresszusukat.”^[16] 1934-ben a hírek szerint „kitűnő, igen jó művészre valló zsánerképeiből a közeljövőben kiállítást rendez Békéscsabán”.^[17]

[11] Fejek a győri karikatúra albumból. *GyNH* 1937. augusztus 19. 3.

[12] h. f.: „Exotikus” magyar művészek Nyíregyházán. Rövid beszélgetés két világhíró rajz- és festőművésszel. *Nyírvidék*, 1927. szept. 21. 2.; Ausztriai munkájáról *Magyar Jövő*, 1930. július 2. (12. évf. 147. sz.) 7.

[13] Tovább folynak az „Ország-Világ ceruzám alatt” munkálatai. *Nyírvidék*, 1929. júl. 16. 6.

[14] *Nyírvidék*, 1927. szept. 21. 2. és *Nyírvidék*, 1929. júl. 16. 6.

[15] *Magyarság*, 1927. szept. 20. 5.

[16] A 3 napos kongresszusról tudósít Forgács Dezső, a Miskolci Ügyvédi Kamara titkára. (A miskolcillafüredi ügyvédkongresszus. *Magyar Hírlap*, 1931. szept. 5., 1.). Dönczy Lukács Ödön próbálkozásáról a *Reggeli Hírlap* (Miskolc, 1931. szeptember 6. 11.) Legnagyobb sajnálatomra az albummal, ha elkészült egyáltalán, eddig nem találkoztam.

[17] *Kőrösvidék*, 1934. nov. 7. 8.

Több helyen is szentesi karikaturistaként említik a művészt, pedig úgy tűnik, az is csak egy állomás karikaturista pályáján. Kristó Nagy István hívta Szentesre és „1935-re meg is jelent a leghíresebb szentesiekről készített linómetszetű portréalbuma.”^[18]

Az eddigi információknak ellentmondó adatok derülnek ki viszont a Ráday Könyvtárban található Püspöki levéltár levelezése alapján. A Nagy-Budapesti I. kerületi rendőrfőkapitányság büntügyi osztálya 1950. március 15-én Dönczy Lukács Ödön születési anyakönyvi másolatát kéri ki a Református Püspöki Hivaltaltól, nevezett születési adatainak megállapítására, mivel ekkor állami anyakönyvezés még nem volt. A kérő iratban Budapest, 1891. január 4. szerepel születési dátumként, tehát az 1927-es újsághír alapján feltételezett 1898/1899-es születéssel szemben Dönczy 7–8 évvel idősebb. A két, 1891-ben fennálló budapesti református egyházközség, az óbudai és a Kálvin téri keresztelési anyakönyveiben nem szerepel ilyen nevű egyén, így az egyházkerületi tanácsos anyakönyvi kivonatot nem tud a rendőrségnek küldeni.^[19] A levelezésből nem derül ki, miért volt szüksége a büntügyi osztálynak az anyakönyvi kivonatra, a karikaturista életrajzát további levéltári kutatásokkal lehet majd bővíteni, pontosítani.

A győri múzeum könyvtárában található példány borító belsőjére Rátz Imre dr.^[20] ex librise van ragasztva, aki az albumban szereplő Rác Sándor orvos leszármazottja lehet. Albumunkban 111 helyi potentát szerepel, közülük 36 jogász. Az életrajzi adatok kapcsán többnyire Biczó Zalán *Győri Jogász Almanach* c. munkájára, illetve a *Győri Életrajzi Lexikon* két kiadására és a *Győri és Győrvarmegyei fejek* c. albumra hagytam. Általában elfogadva az ott található adatokat, minden jogvégzett személyt nagyon röviden bemutatok, ezeket a forráshelyeket az egyes életrajzok után, rövidítve közlöm. Az itt nem szereplő alanyokról készítettem csak részletesebb életrajzot, követve Biczó Zalán jogász almanachjának szerkezetét.

GYŐRI JOGÁSZOK

Béky Andor dr. névelírás lehet, az ábrázolt személy valószínűleg Bély András Andor Ferenc (1885–1955) dr., 1913-tól ügyvéd Győrött, Győr-Moson-Pozsony k. e. e. vármegye tb. főügyésze. (Biczó, 2011, 28.)

Czingráber Lajos (1893–1963).^[21] 1926-ban Győrött kezdte meg ügyvédi munkáját, tagja 1940-ben a város törvényhatósági bizottságának, 1941-ben a Baross Szövetség győri szervezetének ügyésze és tb. tiszti főügyész. (Biczó, 2011, 34–35.)

Czirner Ödön (1879–1941) 1933-tól haláláig a győri Magyar Kir. Pénzügyigazgatóság vezetője, miniszteri tanácsos. (Biczó, 2011, 35.)

[18] Rózsa Gábor: Szentes és Tornyai. *Városi Visszhang*, Szentes, 1994. febr. 2.

[19] A hivatalos levelezést lásd: Ráday Levéltár 790/1950. sz. alatt.

[20] Rátz Imre Gyula (1928–1986) győri orvos. (GYÉL2 2003, 404.)

[21] Nagybátyja Czingráber Lajos (1847–1939) kanonok, mosoni főesperes.

Dalló Gyula ifj. (1908–1995), apja id. Dalló Gyula postai ellenőr. Felesége Turóczi Magda (1911–2005) hegedűtanár, hangversenymester, a győri zeneművészeti szakközépiskola igazgatója. Fiuk, legifjabb Dalló Gyula (1934–2019) hárfaművész, 1961-től 1999-ig a Berliini Staatsoper hárfása volt. Dalló Gyula 1927-től joghallgató a Pázmány Péter Tudományegyetemen. 1931-től számtiszt a győri adószámveteli hivatalnál. 1933-tól városi aljegyző, 1935-ben polgármesteri titkár, 1937-ben a nádorvárosi Szt. Kamillus egyházközség képviselőtestületének tagja, 1940-ben tb. tanácsnok, a Pénzügyi Osztály vezetőhelyettese. 1940. november 25-e, „Erdély egy részének visszakerülése után Nagyvárad városánál a tanácsnoki tisztséget töltötte be”^[22] a szociálpolitikai, kulturális, közegészségügyi és menekültügyi osztály vezetőjeként.^[23] 1944-ben kultúratanácsnok, Nagyvárad főjegyzője.^[24] Városigazgatási előadásokat tartott, cikkei: Győr város fejlődése. (*Városok Lapja* 1937. márc. 1. 132-136.); A győri kövezetvám vázlatos története. (*Győri Kalendárium* 1940. szököévre. Győr, [1939] 90–92.) Dalló Gyulát karmesterként is számon tartotta kora zenei szakirodalma. Aktív részese volt a város katolikus és zenei életének. „Zenei tanulmányait magánúton végezte. A Győri Ének- és Zeneegylet zenekarában működik. Megszervezője és karmestere a Győri Kat. Kör szalonzenekarának, mellyel évente 2–3 hangversenyt ad.”^[25] Keleti képek c. szvitjét a rádió is játszotta 1939-ben. Utolsó lakcíme: 1126 Budapest, Márvány u. 42. IV. 9. 1995. április 20-án halt meg.

Drobní Lajos (1885–1970) ügyvéd, több egyesület tagja, kamarai titkár és városi képviselő. 1931-ben a *Győri Kurír* c. politikai társadalmi és közgazdasági hetilap főszerkesztője volt. 1935-ben pártonkívüliként parlamenti képviselői mandátumot szerzett. 1936 végén a Városi Párt elnöke lett. A háború után több éves börtönbüntetést kapott,^[26] 1956–1962 között Argentínában élt, Nagylózsón halt meg. (*Győri fejek* 172.; GYÉL1, 1999, 81–82., GYÉL2, 2003, 83.; Biczó, 2011, 53–54.)

Hahn Géza (1895–1961) ügyvéd. 1940–1941-ben vármegyei másod főjegyző, a városi törvényhatósági bizottság tagja, tb. főszolgabíró, 1941–1944-ben vármegyei főjegyző. (Biczó, 2011, 87.)

[22] Kinevezését az ugyancsak győri Gyapay Lászlóval (korában Leyrer, lásd ott!) – a későbbi nagyváradi polgármester helyettessel – együtt a belügyminiszter 1940: XXVI. t.-c. 3. §-ában kapott felhatalmazásra kiadott 7.800/1940. M. E. számú rendelet 14. §-a alapján ideiglenes hatállyal kapta. (*Budapesti Közlöny*, 1940. nov. 21. 3.)

[23] Rövid életrajza ugyanitt: *Pécsi Napló*, 1941. okt. 16. 4.

[24] *GyNH*, 1944. júl. 27. 4.

[25] *A magyar muzsika könyve*, 1936, 362.

[26] A *GyNH* 1936. október 29-i száma szerint a képviselőházban az ügyvédjavaslat vitájában a numerus clausus mellett foglalt állást. Lásd még Honvári János: Törvényhatósági választások és pártpolitikai küzdelmek Győrött a Horthy-rendszerben. *Győri Tanulmányok*, 5. 1983, 75–107.

Hanny Tódor, gyöngyösapáti (1865–1961) ügyvéd. 1910-től közjegyző Győrben, a városi közgyűlés tagja, 1914-től kir. tanácsos, 1944-ig felsőházi tag, több pénzügyi és vállalat felügyelőbizottsági tagja, a Győri Olvasó Egylet elnöke, a győri automobilklub társelnöke, a királyi közjegyzők országos egyletének elnöke. (Biczó, 2011, 90–91.)

Hencz Imre (1910 k.–?) a Révai Miklós Gimnáziumban érettségizett 1926-ban.^[27] 1935-ben közigazgatási gyakornok a Tó-Sziget-Csilizközi járásban, majd vármegyei fogalmazó, tb. szolgabíró, 1937-ben aljegyző, 1938-ban a Sokoróaljai járás szolgabírája Téten. 1942-ben a Földművelésügyi Minisztériumba rendelik próbaszolgálatra az Országmozgósítási alosztályra, december 28-án miniszteri segédtitkárrá nevezik ki.^[28]

Horváth István Ödön (1896–1966) 1921-ben lépett győri városi szolgálatba. Több katonai kitüntetés birtokosa, sportszövetségek vezetője. (Biczó, 2011, 98–99.)

Hőfer Andor (1905–1986) 1929-ben lépett győri városi szolgálatba. 1941-ben tb. főjegyző, a városi Pénzügyi és Ipari szakosztálynál előadó, a Katonai, országmozgósítási és népmozgalmi ügyosztály vezetője és előadója. 1925–1936 között a Győri Képző- és Iparművészeti Társaság elnöke. (Biczó, 2011, 101.)

Jordán János (1890. júl. 17.^[29]–1957) jogász, gyárigazgató, több egyesület elnöke vagy tagja. Nagylelkű adományokkal támogatta pl. a győri textilipari képzés elindítását, a szegényeket, a győr-gyárvárosi egyházközséget. Idősebb fia, Jordán Sándor Emil bencés szerzetes, ifj. János és László szintén jogászok. (*Győri fejek* 170c; Biczó, 2011, 108–109.)

Kaszás Jenő (1885–1974) 1913-ban lett ügyvéd Győrben, tb. tiszti főügyész, a Győri Ügyvédi Kamara választmányi tagja. (Biczó, 2011, 116.)

Kienitz Ferenc dr. (1894–1980) 1926-tól ügyvéd Győrött 1940-től a Győri Ügyvédi Kamara ügyésze. (Biczó, 2011, 123.)

Koch Ernő, bodrogi (1908?–1988/1989?^[30]), 1936-tól a Magyaróvári járásban közigazgatási gyakornok, tb. szolgabíró; 1937. vármegyei aljegyző,

[27] *A győri m. kir. állami Révai Miklós-gimnázium LIV. Értesítője az 1926-27. iskolaévről.* Győr, [1927], 87.

[28] *Magyarország tiszti cím- és névtára* alapján, ill. *GyNH* 1937. aug. 15. 9.

[29] Születési dátuma többféleképpen szerepel a forrásokban: A *Győrmegyei Fejek*ben 1888. júl. 17. szerepel, Biczó Zalánál 1890. jún. 17., a *GYÉL2*-ben 1890. júl. 17. A helyes dátum 1890. július 17. „A budapesti székesfővárosi IX. ker. felső kereskedelmi iskola igazgatója jelenti, [...] – Jelenti továbbá, hogy Jordán János részére, aki született Aradon, 1890. évi július hó 17-én, róm. kath. vallású, 1914. évi június hó 20-án kiállított és állítólag elveszett érettségi bizonyítványa helyett 808–916. sz. alatt másodlatot állított ki.” (*Hivatalos Közlöny*, 1916. szept. 1. (24. évf., 19. sz.) 318.)

[30] Az egyik forrás szerint Budapesten halt meg, 1988-ban (Bene – Szabó, 2003, 413.), egy családi adattár szerint pedig 1989. aug. 2-án Pirtón. (A Zepetneki Tötösy család adattára. <https://docs.lib.purdue.edu/clcweblibrary/totosyrecords/> 2020. 01. 23.)

1938–1940. tb. főszolgabíró, aljegyző, főispáni titkár; 1942-től^[31] a Földművelésügyi Minisztérium központi fogalmazási személyzetében miniszteri segédtitkár, majd 1942-től titkár.^[32] 1945-ben a földművelésügyi miniszter „az elmúlt időben tanúsított magatartásuknak az igazolási eljárás során történő elbírálásáig hivatali állásuktól, – összes illetményeiknek egyidejű beszüntetése mellett – azonnali hatállyal felfüggesztette.”^[33] „Az 1923-ban a Magyaróvári Piarista Gimnáziumban érettségizetteket apróhirdetésben keresi a 40 éves találkozó megrendezése céljából” Dr. Koch Ernő, Pirtó, Bács-Kis-Kun m.”^[34] 1983-ban arany oklevelet kapott az ELTE-n.^[35] Gyászjelentése: „Fájdalomtól megtört szívvel jelenti a gyászoló család, hogy dr. Koch Ernő 1989. aug. 2-án Pirtón elhunyt.”^[36]

Koháry Endre (1901–1971) Koháry Andor Antal győri ügyvéd lehet. 1929-ben bejegyzett győri ügyvéd. 1942-ben Győr város tb. tisztí főügyésze. Testvére Koháry István ügyvéd. (Biczó, 2011, 127–128.)

Koháry István (1903–1976) ügyvéd, 1932-ben veszi fel a győri kamara a tagjai sorába. 1940-től tb. tisztí főügyész, a városi törvényhatóság és több egyesület tagja. (Biczó 2011, 128.)

Koller Jenő (1885–1956) polgármester. 1908-ban lép városi szolgálatba, 1928-tól városi tanácsos, 1929–1936 között polgármesterhelyettes, 1940–1944 között polgármester. Több egyesület vezetőségi tagja, ill. elnöke. (GYÉL2, 2003, 176.; Biczó, 2011, 128.)

Kovácsnay Tibor (1904–?) jogász, hitelszövetkezeti szakértő. 1936-tól a Győri Keresztény Takarékos és Hitelszövetkezet ügyvezető igazgatója. Mellette 1942-től a Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai R.-T. helyettes vezérigazgatója, 1943-tól vezérigazgatója. 1947-ben a Budapesti Nyomdaipari Szövetkezet igazgatósági tagja. Lakcíme 1945-ben: Budapest, Eszter u. 6/b. (Biczó, 2011, 131.)^[37]

Leyrer László (1902–1964) (névváltoztatás után Gyapay László) jogász, szociálpolitikus. Apja Leyrer László (1870–1930) nyitrai kir. ügyész, bírós. A nyitrai gimn. tanulmányok után 1920-ban érettségizett a győri bencés gimnáziumban, 1931-től városi aljegyző. 1934 elején elvégezte a Pécsi Szociális

[31] „Koch Ernő dr. vm. aljegyző a földművelésügyi minisztériumban. Szombaton reggel leirat érkezett a földművelésügyi minisztertől Telbisz Miklós dr. alispánhoz, amellyel Koch Ernő dr. vármegyei aljegyző tb. főszolgabírót, azonnali hatállyal szolgálattételre a földművelésügyi minisztériumba rendelte be. [...] Koch Ernő dr. kedden jelentkezik szolgálattételre...” (GyNH 1942. május 12. (5. évf. 107. sz.) 3.)

[32] Forrás *Magyarország tisztí cím- és névtárai*; lásd még *Budapesti Közlöny* 1941. jan. 8. Az ó lakcíme lehet 1944-ben a Budapest, XII. kerület, Városmajor utca 26/b., I/3. <https://archives.hungaricana.hu/hu/lear/Lakasiv/3022/?list=eyJxdWVyeSI6ICJclmvtvY2ggZXJlXHUwMTUxXClifQ>

[33] *Magyar Közlöny*, 1945. máj. 25. 6.

[34] *Magyar Nemzet* 1965. márc. 31. 6.

[35] *ELTE értesítő*, 1984, 26.

[36] *Magyar Nemzet* 1989. aug. 8. 8.

[37] Lásd még *Gazdasági, pénzügyi és tőzsdei kompasz, 1947–1948*. 1. kötet, 270.; *Keresztény Magyar Közéleti Almanach*. 3. kötet. 130. http://adatbank.transindex.ro/html/cim_pdf2312.pdf

Tanfolyamot, ősszel áthelyezték a szociálpolitikai ügyosztályra. 1936-tól tb. tanácsos, a városi kisgyűlés tagja, a szociálpolitikai ügyosztály vezetője; 1940-ben városi tanácsnok, a Pénzügyi osztály vezetője. A visszacsatolás után Nagyváradra került mint helyettes polgármester, ott részt vett a zsidók gettóba zárásában.^[38] Halálra ítélték, Dél-Amerikában hunyt el 1964-ben.^[39] Cikke: Szellemi szükségmunkások sorsáról (*GyNH* 1936. nov. 29. 3.).

Németh Andor, bejci (1904–1983) mezőgazda, jogász, közgazdász, a *GyNH* főszerkesztője, a lapban írásai is megjelentek. 1936. városi törvényhatóság tagja; 1939-ben a szentmártoni kerületben képviselő; 1940–1941. a Turul Szövetség Hargita Bajtársi Egyesület elnöke. 1937-ben jelent meg nyomtatásban közgazdasági doktori értekezése *A naposabb oldalon: mezőgazdasági munkások jogviszonya és életkörülményei Győr környékén* címmel. (GYÉL2, 2003, 235.; Biczó, 2011, 161.)

Osztovics József (1905–1972) ügyvéd 1931-től. 1938-ban a *Dunántúli Helikon* felelős kiadója. 1940-ben a győri Ügyvédi Kamara választmányi rendes tagja. A Földes Gábor-perben 1957-ben védőügyvéd.^[40] Cikke: Kosztolányi Dezső (*GyNH* 1936. nov. 11. 8.). (Biczó 2011, 167.)

Pintér László (1884–1958) r. k. pap, jogász, 1922–1939 között nemzetgyűlési képviselő. (Biczó, 2011, 175–176.)

Polniczky Lipót (1884–1948) jogász, Moson vármegye főjegyzője, majd 1936-tól 1943. évi lemondásáig Győr-Moson-Pozsony k. e. e. vármegye főispánja. (Biczó, 2011, 178.)

Pongrácz Ödön (az albumban Ponrácz!) (1906 k.?–1975 után) 1924-ben tesz érettségi vizsgát a győri Állami Révai Főreáliskolában. 1926-tól városi hivatalnok, 1931-től számtiszt a Háztartás-számviteli hivatalban, 1936-tól aljegyző, 1943-tól tb. tanácsnok, a Városgazdálkodási ügyosztály helyettes vezetője. Aktív cserkészvezető a volt középiskolájában.^[41] 1975-ben szervezi az 50 éves érettségi találkozót (lakcíme 9021 Győr, Tanácsköztársaság u. 8.).^[42]

Pyber Dénes János, gyerkényi (1898–1958) 1916-tól Győrött ügyvéd, 1939 októberében Komáromba költözik, 1945-től ismét Győrben praktizál. (Biczó, 2011, 180.)

Radda Gyula (1902–1977) ügyvéd. 1934-től Győrben működik, 1936–1945 között a pannonhalmi Szent Benedek Rend ügyésze. 1956-os tevékenysége miatt 6 évre ítélik, 1960-ban szabadul. (GYÉL2, 2003, 276.; Biczó, 2011, 182.)

[38] Csősz, 2014, 249–251. https://library.hungaricana.hu/hu/view/JNSM_Lk_12/?pg=250&layout=s&query=gyapay; Emlékiratban foglalta össze Nagyvárad városa a zsidókérdés rendezésével felvetődött megoldatlan problémákat! Kirendeltséget kérnek Nagyváradra a vagyoni jogi ügyek intézésére. *Ellenzék*, 1944. június 17. 12. https://library.hungaricana.hu/hu/view/Ellenzek_1944_06/?pg=72&layout=s&query=gyapay

[39] Gyászjelentés, *Kisalföld*, 1964. aug. 20.

[40] Jobbágyi, 1995.

[41] Lásd *Révai Értesítői; Magyarország tisztí cím- és névtára*.

[42] Közlemények. *Esti Hírlap*, 1975. jún. 11. [6].

- Radványi Imre** (1885–1958) 1904-ben végez a győri bencés gimnáziumban. 1905-től áll alkalmazásban a városházán, árvaszéki ülnök, tb. tanácsos, 1942-től a Közigazgatási Ügyosztály vezetője. (Biczó, 2011, 184.)
- Sipos Mihály** (1884–1969) jogász, az államtudományok doktora, tb. főszámvevő, a Városi Adóhivatal vezetője, a törvényhatósági bizottság tagja. Verseket, tárcákat ír. (Biczó, 2011, 197.)
- Skultéty Miklós** (1876–1938) jogász, vm. alispán, nyugdíjazását kérte 1937. nov. 1-i hatállyal. (*GyNH* 1937. szept. 25. 3. p.) (*Győri fejek* 18–22.; GYÉL2, 2003, 302.; Biczó, 2011, 197–198.)
- Szauter Imre** (1906–1990) 1925-ben lépett városi szolgálatba, 1935. aljegyző; 1940. tb. tanácsnok, 1941-től az Elnöki és Városfejlesztési Ügyosztály vezetője, 1944–1947 között főjegyző.^[43] „A háború alatt ő tárgyalta a németekkel, próbálta menteni a még menthető, bújtatni a zsidó származásúakat, majd az oroszok bevonulásakor a német nevűeket. A bombázáskor ő szervezte a város védelmét. Az orosz front közeledtekor neki is – mint minden városi vezetőnek – biztosítottak két vagon, hogy elmenekülhessen a családjával, de ő, bár kicsi lánya és fiatal felesége várta otthon, a maradás mellett döntött. Felelős volt Győrért. 1946-ban az államháztartás helyreállítása érdekében alakított bizottságban mint Nagy Ferenc miniszterelnök megbízottja, elnökként dolgozott. Tagja volt több egyházi és társadalmi szervezetnek, a katolikus kör elnöke, a Magyar–Amerikai Társaság Győri Tagozatának vezetőségi tagja, a MÁVDAC-nak elnöke volt. 1948-ban, mivel nem lépett be a kommunista pártba, arra kényszerítették, hogy betegségére hivatkozva nyugdíjaztatását kérje. Otthonát, a megélhetését elvették – menekülnie kellett Győrből. Több próbálkozás után Kapuvárott kapott irodai munkát és lakást. Sok megaláztatás és szegénység érte. Lánya éveken keresztül úgy járt gimnáziumba, hogy nem volt hivatalosan gimnazista, mert nem lehetett. Az 1956-os forradalom után elhurcolták. A családja nem tudott róla semmit, hogy az országban van-e, hogy él-e egyáltalán, hogy viszontlátják-e valaha. Két hónap után engedték el. Munkája nem volt, innen is menni kellett. Budapestre költöztek, majd a lánya családja után Kőszegre és onnan Szombathelyre. Ott élt haláláig.”^[44]
- Száky (Nehiba) Jenő Endre**, vitéz (1885–1964) a városi törv. hat. biz. tagja a vitézi szék részéről, a Győri Ügyvédi Kamara tagja. (Biczó, 2011, 205.)
- Szily Kálmán** (1887–1971) kir. közjegyző, városi képviselő (virilis), a Bisinger-alap bizottság és más egyesületek tagja. (*Győri fejek* 168.; Biczó, 2011, 211–212.)

[43] Lásd *Magyarország tisztí cím- és névtára*.

[44] Décsi Delin: Megkésett nekrológ. *Kisalföld*, 2006. okt. 7. <https://www.kisalfold.hu/orszagvilag/megkesett-nekrolog-907738/>

- Telbisz Miklós** (1892–1947) vármegyei főjegyző, 1937-ben alispánná választják;^[45] a Társadalmi Egyesületek Szövetsége győri fiókjának elnöke. (Biczó, 2011, 218–219.)
- Ujlaky Andor**^[46] (1900–1974) jogász, a GyNH alapító felelős szerkesztője, cikkei a lapban. Budapesten a *Nemzeti Újság* munkatársa, majd 1945 őszétől az *Új Ember* belső munkatársa, tördelőszerkesztője és belpolitikai tudósítója, közel 30 éven át. 1966-tól haláláig nyugdíjas szerkesztő. Nekrológja *Új Ember* 1974. nov. 10. (Biczó 2011, 226.)
- Ujlaky Géza, ifj.** (1898–1971) jogász, 1928 júliusától a GyH vezetője. 1929-től a Kereskedelmi- és Iparkamara segédtitkára, 1936-tól titkára. Az Idegenforgalmi Hivatal vezetőjeként részt vett a Győri Rotary Club 1932. április 10-én tartott alakuló ülésén. 1940. a városi törv. hatósági biz. tagja, a győri Monographia bizottság vál. tagja. (Biczó 2011, 226.)
- Valló István** (1892–1964) köztisztviselő, helyettes polgármester (1940., 1941.), polgármester, (helytörténet)író. 1912-ben került Győrbe, a GyH munkatársa, megszervezi a városi Szociálpolitikai Ügyosztályát, vezeti a Művelődési Ügyosztályt. A *Győri Szemle* alapítója, a Magyar Amatőr Fényképészek Országos Szövetsége Győri Csoportjának elnöke stb. (*Győri fejek* 80.; GYÉL1, 1999, 385.; GYÉL2, 2003, 348.; Biczó 2011, 227.)

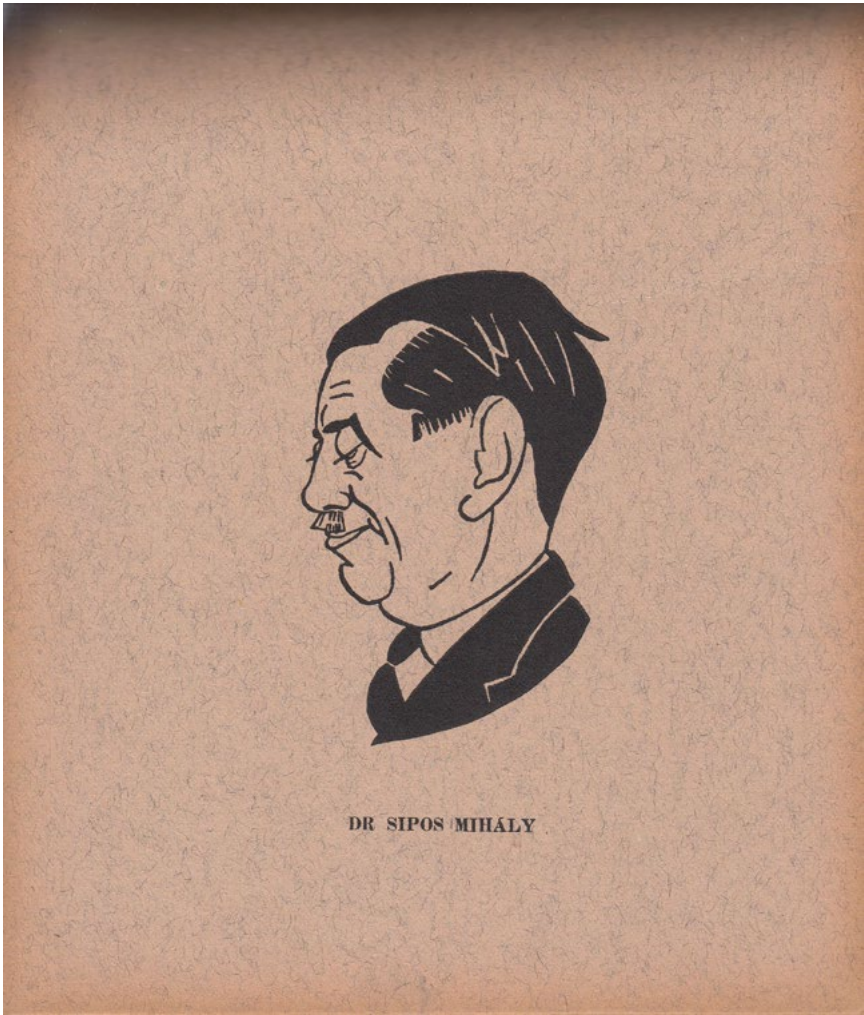
IRODALOM

- *A magyar muzsika könyve* (1936). Szerk. Molnár Imre. Budapest.
- Bene János – Szabó Péter (2003): *A magyar királyi honvéd huszár tisztikar 1938-45.* (Jósa András Múzeum Kiadványai 52.) Nyíregyháza.
- Biczó Zalán (2011): *Győri jogász almanach.* Magyar Jogász Egylet Győr-Moson-Sopron Megyei Szervezete, Győr.
- Bodor Antal – Gazda István (1984): *Magyarország honismereti irodalma 1527–1944. Függelék: a vármegyetörténeti sorozatok.* Könyvértékesítő Vállalat, Budapest. (Tudománytár)
- Csósz László (2014): *Konfliktusok és kölcsönhatások. Zsidók Jász-Nagykun-Szolnok megye történelmében.* MNL Jász-Nagykun-Szolnok M. Levéltára, Szolnok, (Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár Közleményei, 12.)
- ELTE értesítő (1984): *Az Eötvös Loránd Tudományegyetem értesítője, 1983-1984.* ELTE, Budapest.
- *Gazdasági, pénzügyi és tőzsdei kompasz* <https://adtplus.arcanum.hu/>

[45] GyNH 1938. jan. 23. 1.

[46] Ujlaki Andor és ifj. Géza apja, id. Ujlaky Géza (1863–1940 után?) 1891-ig Wölfl, révfalusi tanító, iskolaigazgató volt. 1911–1923 között a mai Tulipános Ált. Isk. első igazgatója; 1937-ben a városi kisgyűlés révfalusi tagja (GyNH 1937. jan. 15.); 1907-ben Hegedűs Józseffel közösen szerkeszt és megjelentet egy *Köszöntőkönyvet*. Szinnyei József más publikációit, cikkeit is közli. (Szinnyei 1914, 647. hasáb; GYÉL2, 2003. 344–345.)

- GYÉL1 (1999): *Győri életrajzi lexikon*. Szerk. Grábics Frigyes, Horváth Sándor Domonkos, Kucska Ferenc. Győr, Győr Városi Könyvtár.
- GYÉL2 (2003): *Győri életrajzi lexikon*. (2., átdolg. kiad.) Szerk. Grábics Frigyes, Horváth Sándor Domonkos, Kucska Ferenc. Győr, Galgóczi Erzsébet Városi Könyvtár.
- GyH *Győri Hírlap*
- GyNH *Győri Nemzeti Hírlap*
- Gyöngy Kálmán (2008): *Magyar karikatúristák adat- és szignótára: animációs báb- és rajzfilmek, illusztrátorok, portrérajzolók 1848–2007*. Ábra Kkt. Budapest,.
- *Győri fejek* (1931): *Győr sz[abad] k[királyi] város és Győr-Moson-Pozsony k[özigazgatásilag] e[gyelőre] e[gyesített] [vár]megyei fejek*. Szerk. Palatikus József, Halász Imre, Győr, (Magyar városok, vármegyék társadalmi emlékalbuma)
- *Győri Naptár* 1939. évre
- Honvári János (1983): Törvényhatósági választások és pártpolitikai küzdelmek Győrött a Horthy-rendszerben. *Győri Tanulmányok*, 5. 75–107.
- Jobbágyi Gábor (1995): „Ez itt a vértanúk vére” Földes Gábor és társai pere. *Valóság*, 10. sz. 78–98.
- *Magyarország tiszti cím és névtára* <https://adtplus.arcanum.hu/hu/collection/TisztiCimtar/>
- *Révai Értesítői* (1921–1937) https://adtplus.arcanum.hu/hu/collection/ADT_IskolaiErtesitok_Gyor_09888_AllamiRevaiForealiskola/
- Szinnyei József (1914): *Magyar írók élete és munkái*. 14. kötet, Telgárti – Zsutai. Budapest, Hornyánszky Viktor.

DR SIPOS MIHÁLY

Sipos Mihály